

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eläkkeiden indeksitarkistusta koskevia työntekijäin eläkelain säännöksiä muutettaisiin siten, että heinäkuun välitarkistus poistettaisiin. Tämän johdosta myös merimieseläkelakiin, tapaturmavakuutuslakiin, sotilasvammalakiin sekä lakiin eräiden liikenne-

vahingonkorvausten sitomisesta palkkatasoon olisi tehtävä tarvittavat muutokset.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1984.

Muutokset on tarkoitettu saattaa voimaan vuoden 1984 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään eläketurvan sitomisesta maan palkkatasoon. Voimassa olevien säännösten mukaan sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa tätä varten joka kalenterivuodeksi palkkaindeksiluvun ottaen huomioon yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten keskiarvon. Palkkaindeksiluvun muutoksen edellyttämällä tavalla tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja eläkkeiden yhteensovittamista uudelleen toimitettaessa eläkkeen perusteena oleva palkka ja sen jälkeen kalenterivuositain eläkkeen määrä ministeriön antamien ohjeiden mukaan. Lisäksi kunkin vuoden heinäkuun alusta lukien suoritetaan, sen mukaan kuin ministeriö määrää, maksettaviin eläkkeisiin enakkona kaksi viidesosaa siitä korotuksesta, joka arvion mukaan aiheutuu seuraavan vuoden palkkaindeksiluvun muutoksesta. Palkkaindeksiluku vahvistetaan joka kalenterivuodeksi käyttäen perusteena edellisen vuoden kolmannen vuosineljänneksen keskimääräistä palkka- ja hintatasoa.

Eläkkeiden indeksitarkistusten tarkoituksena on turvata eläkkeensaajille kohtuullinen eläkkeiden ostovoiman lisäys, mikäli työssäkäyvän väestön työtuloissa tapahtuu reaalisuutta sekä taata ennen eläkkeelle siirtymistä vallinneen yleisimmän tulokehityksen jatkuminen myös eläkeaikana.

Indeksisidonnaisuuteen yleisesti liittyvät epä johdonmukaisuudet ja vinosuuntaukset koskevat kuitenkin myös eläkkeiden indeksitarkistuksia. Indeksitarkistukset tapahtuvat yleensä työssäkäyvän väestön ansiotason tarkistuksia useammin, ja ne painottuvat palkankorotusajankohtiin verrattuna etukäteisesti. Heinäkuun alusta enakkona suoritettavan korotuksen ansiosta tämä vaikutus korostuu. Kerran vuodessa tapahtuva eläkkeen määrän tarkistaminen parantaisi paitsi eläkejärjestelmien rahoitusmahdollisuuksia myös eri eläkejärjestelmien välisten sekä tulonjakopoliittisten näkökohtien yhteensovittamisen edellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan, että työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin säännös eläkkeisiin kunkin vuoden heinäkuun alusta suoritettavasta enakkokorotuksesta kumottaisiin, jolloin eläkkeen määrä tarkistettaisiin kalenteri-

vuosittain palkkaindeksiluvun muutoksen edellyttämällä tavalla.

Työntekijäin eläkelain 9 §:ssä tarkoitetun palkkaindeksiluvun muutoksen perusteella tarkistetaan paitsi työ- ja virkasuhteen sekä yrittäjätoiminnan perusteella määräytyviä eläkkeitä myös muun muassa tapaturmavakuutuslain (608/48), liikennevakuutuslain (279/59) ja sotilasvammalain (404/48) mukaisia eläkkeitä. Hallituksen esitys koskee kaikkia niitä eläkkeitä ja korvauksia, joihin työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin säännöstä ennakkona suoritettavasta korotuksesta sovelletaan. Tämän johdosta olisi myös merimieseläkelain (72/56) 18 §:ää, tapaturmavakuutuslain 60 §:ää, sotilasvammalain 43 a §:ää sekä eräiden liikennevahingonkorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain (875/71) 1 §:ää tarkistettava.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetun muutoksen taloudellisia vaikutuksia koskevat arviot perustuvat valtiovarainministeriöltä saatuihin tietoihin palkkojen ja hintojen kehityksestä vuosina 1983 ja 1984. Pienetkin muutokset palkkojen ja hintojen kehityksessä saattavat kuitenkin muuttaa arvioita huomattavasti.

Kuluttajahintojen nousuksi vuodesta 1983 vuoteen 1984 on arvioitu 8 prosenttia, ja ansiotason vuotuinen reaalikasvu on arvion mukaan 0 prosenttia. Tämän perusteella eläkkeisiin ennak-

kona suoritettavasta korotuksesta luopuminen merkitsisi työeläkemenojen pienentymistä vuonna 1984 yksityisen sektorin osalta arviolta noin 157 miljoonalla markalla ja julkisen sektorin osalta noin 122 miljoonalla markalla.

Samalla hallitus selvittää mahdollisuuksia työeläkelakien eläkesäännöksiin muuttamiseksi yksilöllisesti joustaviksi eläkeikäkomitean mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta.

Valtio osallistuu yrittäjien eläkelakien sekä merimieseläkelain mukaisiin kustannuksiin, joten tältä osin ehdotettu muutos pienentäisi valtion menoja arviolta noin 35 miljoonaa markkaa. Sotilasvammalain sekä tapaturma- ja liikennevakuutuslain mukaisten korvausten osalta valtion menot pienenisivät arvion mukaan noin 20 miljoonaa markkaa. Rintamaveteraanien varhaiseläkemenot pienenisivät noin 4 miljoonaa markkaa.

Kaikkiaan ehdotetusta muutoksesta aiheutuisi valtiolle säästöä bruttotasolla noin 160 miljoonaa markkaa ja kuntasektorilla noin 36 miljoonaa markkaa. Verotuloina valtio menettäisi sen sijaan noin 30 miljoonaa markkaa kuntasektorin verotulomenetyksen ollessa samaa suuruusluokkaa.

3. Voimaantulo

Muutokset ehdotetaan saatettaviksi voimaan vuoden 1984 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (659/76).

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

2.

Laki**merimieseläkelain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain 18 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1108/76), näin kuuluvaksi:

18 §

Eläketurva sidotaan maan palkkatasoon. Eläkkeen perusteena olevaan palkkaan sekä eläkkeeseen ja haudausavustukseen tehdään indeksitar-

kistus siten kuin työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

3.

Laki**tapaturmavakuutuslain 60 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain 60 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 10 päivänä heinäkuuta 1981 annetussa laissa (526/81) näin kuuluviksi:

60 §

Tapaturmaeläkkeeseen, jatkuvana maksettavaan haittarahaan ja perhe-eläkkeeseen tehdään indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään. Tarkistettuna korvauksena maksetaan kulloinkin vähintään voimassa olevan lain 16 §:n 6 momentista johtuva määrä.

Kertakaikkisena maksettavaan korvaukseen tehdään indeksitarkistus korvauksen maksamisajankohdan mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

4.

Laki**eräiden liikennevahingonkorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräiden liikennevahingonkorvausten sitomisesta palkkatasoon 17 päivänä joulukuuta 1971 annetun lain 1 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1106/76), näin kuuluvaksi:

1 §

Liikennevakuutusta koskevien eri lakien nojalla sekä niissä olevien perusteiden mukaisesti henkilövahingon johdosta suoritettaviin jatkuviin korvauksiin tehdään indeksitarkistus noudattaen vas-

taavasti, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

5.

Laki

sotilasvammalain 43 a §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain 43 a §, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1107/76), näin kuuluvaksi:

43 a §

Tämän lain mukaisesti suoritettavien korvausten määriin tehdään indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Vappu Taipale*

2.

Laki**merimieseläkelain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain 18 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1108/76), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki***18 §**

Eläketurva sidotaan maan palkkatasoon. Eläkkeen perusteena olevaan palkkaan sekä eläkkeeseen ja haudausavustukseen tehdään indeksitarkistus *ja kahteen viimeksi mainittuun myös ennakkokorotus* siten kuin työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

*Ehdotus***18 §**

Eläketurva sidotaan maan palkkatasoon. Eläkkeen perusteena olevaan palkkaan sekä eläkkeeseen ja haudausavustukseen tehdään indeksitarkistus siten kuin työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

3.

Laki**tapaturmavakuutuslain 60 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain 60 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 10 päivänä heinäkuuta 1981 annetussa laissa (526/81) näin kuuluviksi:

*Voimassa oleva laki***60 §**

Tapaturmaeläkkeeseen, jatkuvana maksettavaan haittarahaan ja perhe-eläkkeeseen tehdään indeksitarkistus *ja ennakkokorotus* noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään. Tarkistettuna korvauksena maksetaan kulloinkin vähintään voimassa olevan lain 16 §:n 6 momentista johtuva määrä.

Kertakaikkisena maksettavaan korvaukseen tehdään indeksitarkistus *ja ennakkokorotus* korvauksen maksamisajankohdan mukaan.

*Ehdotus***60 §**

Tapaturmaeläkkeeseen, jatkuvana maksettavaan haittarahaan ja perhe-eläkkeeseen tehdään indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään. Tarkistettuna korvauksena maksetaan kulloinkin vähintään voimassa olevan lain 16 §:n 6 momentista johtuva määrä.

Kertakaikkisena maksettavaan korvaukseen tehdään indeksitarkistus korvauksen maksamisajankohdan mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

4.

Laki

eräiden liikennevahingonkorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräiden liikennevahingonkorvausten sitomisesta palkkatasoon 17 päivänä joulukuuta 1971 annetun lain 1 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1106/76), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Liikennevakuutusta koskevien eri lakien nojalla sekä niissä olevien perusteiden mukaisesti henkilövahingon johdosta suoritettaviin jatkuviin korvauksiin tehdään indeksitarkistus *ja ennakko-*
korotus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

1 §

Liikennevakuutusta koskevien eri lakien nojalla sekä niissä olevien perusteiden mukaisesti henkilövahingon johdosta suoritettaviin jatkuviin korvauksiin tehdään indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

5.

Laki

sotilasvammalain 43 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain 43 a §, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1107/76), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

43 a §

Tämän lain mukaisesti suoritettavien korvausten määriin tehdään indeksitarkistus *ja ennakko-*
korotus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

43 a §

Tämän lain mukaisesti suoritettavien korvausten määriin tehdään indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.